

Svedok se žali na Karadžićeve tužioce

Author: [Rachel Irwin](#)

Nekadašnji ministar bosanskih Srba tvrdi da su mu tužioci pretili da će, ukoliko ne bude svedočio za njih, završiti u zatvoru.

Piše: Rachel Irwin iz Haga (TU br. 652, 4. jul 2010.)

Bivši ministar u vladi Radovana Karadžića pojavio se prošle sedmice pred Haškim tribunalom i zamolio sudije da ne svedoči za tužilaštvo.

Momčilo Mandić – koji je u samoproklamovanoj Republici Srpskoj (RS) tokom 1992. obavljao funkciju zamenika ministra unutrašnjih poslova, a potom i ministra pravde – rekao je sudijama da to što je primoran da svedoči za tužilaštvo „nije u skladu sa ljudskim dostojanstvom“.

U svom opsežnom izlaganju, Mandić (56) je rekao da su mu tužioci zapretili „pritorom“ ukoliko ne bude svedočio. Osim toga, rekao je i da je 2003. bio osumnjičen za skrivanje Karadžića, koji je u to vreme još uvek bio u bekstvu, te da je tada bio uhapšen u Beogradu i saslušan od strane istražitelja Tribunala.

Mandić je po obrazovanju pravnik, a u Sarajevu mu je kasnije suđeno za progon i mučenje nesrpskih civila tokom rata. Ovih optužbi je oslobođen 2007., pri čemu je ta odluka potvrđena u aprilu ove godine. Izvesno vreme je proveo u zatvoru zbog poslovnih mahinacija.

„Sada bi trebalo da dođem ovde i budem svedok tužilaštva“, kazao je Mandić. „Zahtevam da mi sudsko veće odobri da budem svedok suda.“

Nakon što je tužilac Alan Tiger (Alan Tieger) rekao da bi svedok trebalo da se pojavi u bilo kom svojstvu, sudije su usvojile Mandićev zahtev.

„Smatram da u tom slučaju govorimo o razlici koja nije suštinska“, kazao je Tiger. „Proceduralni pristup bi ostao isti. G. Mandić je uspeo u onome što mu je bila namera.“

Mandić je ranije svedočio na suđenju Momčilu Krajišniku – bivšem predsedniku skupštine bosanskih Srba, koji je pred Tribunalom proglašen krivim za zločine protiv čovečnosti i osuđen na 20 godina zatvora. Mandić je svedočio i na suđenju policijskim zvaničnicima bosanskih Srba, Mići Stanišiću i Stojanu Župljaninu, a njegov raniji iskaz je poslužio i kao povod za nekoliko pitanja koja su mu ovom prilikom postavljena od strane tužilaštva.

Na primer, Tiger je citirao Mandićeve reči sa suđenja Stanišiću i Župljaninu, koje su se ticale imenovanja Srba na najviše položaje unutar bosanske vlade i policijskih snaga neposredno uoči izbijanja rata, i po kojima je Karadžić „voleo da se meša u to. On je uvek želeo da ima 'prste u piti'.“

Izgleda, međutim, da se Mandić ne seća te svoje izjave, budući da je kazao kako je ona „možda“ izvučena iz konteksta. Nakon Tigerovog insistiranja, Mandić je rekao da se Karadžić „nikada nije mešao i nikada nije tražio da pojedinci budu postavljeni na određene položaje“.

U jednom trenutku se umešao i sam Karadžić, koji je rekao da fraza „prsti u piti“ predstavlja „engleski idiom i da verovatno nije dobar prevod onoga što je svedok rekao“.

Kao neko ko je u periodu od 1992. do 1996. bio predsednik Republike Srpske, Karadžić je optužen za planiranje i nadziranje masakra koji je nad oko 8,000 Bošnjaka (bosanskih Muslimana) izvršen jula 1995. u Srebrenici, kao i za opsadu Sarajeva, koja je trajala 44 meseca i u kojoj je poginulo skoro 12,000 ljudi.

Optužnica ima ukupno 11 tačaka i u njoj se tvrdi da je Karadžić odgovoran za zločine genocida, progona, istrebljenja, ubijanja i prisilnog raseljavanja, koji su „doprineli ostvarivanju cilja – trajnog raseljavanja bosanskih Muslimana i bosanskih Hrvata sa teritorije na koju su polagali pravo bosanski Srbi“. Karadžić je jula 2008. uhapšen u Beogradu, nakon što je 13 godina proveo u bekstvu.

Tokom Mandićevog svedočenja, Tiger je emitovao nekoliko snimaka presretnutih telefonskih razgovora koje su vodili članovi vlade bosanskih Srba, a prikazao je i video-snimke sa jednog skupa na kojem su govorili Karadžić, Krajišnik i drugi zvaničnici.

Obraćajući se velikoj i oduševljenoj masi, Karadžić joj maše i kaže da je „prošlo šest stotina godina otkako smo izgubili srpsku državu“.

„Naš neprijatelj nas je doveo do najlepšeg i najsvetijeg cilja“, uzvikuje on na snimku.

Nakon što je i on izašao na binu, Krajišnik govori o tome kako će „čitava teritorija Republike Srpske i [Bosanske] Krajine biti Srbija“.

Na video-snimku se vide i zvaničnici bosanskih Srba Vojo Kuprešanin i Radoslav Brđanin, koji su se takođe obratili okupljenima. Brđanina je Tribunal osudio na 30 godina zatvora zbog učešća u progonima, mučenju i deportaciji nesrpskih civila.

Brđanin na snimku govori o „levim snagama koje nude suživot“, dok Kuprešanin kaže da je „zemlja zauvek naša“.

Tiger je svedoku rekao kako Brđanin i Kuprešanin nisu bili „dvojica izolovanih ekstremista“, nego „prihvaćeni i povezani sa Karadžićem i ostatkom rukovodstva“.

„To nije moje mišljenje“, odgovorio je Mandić.

„Niste znali da su g. Karadžić i g. Krajišnik, kao što se iz ovoga vidi, podržavali i hvalili reči Brđanina i Kuprešanina?“, upitao je Tiger.

Mandić je rekao da su dotični odlomci istrgnuti iz konteksta održanih govora i da prvi put vidi taj snimak.

„Ne želim da analiziram izražavanje osećanja na javnom mestu“, rekao je on. „[Oni] pokušavaju da pridobiju mase i govore joj ono što ona želi da čuje. Ne mogu da potvrdim Vaš stav da oni podržavaju Kuprešanina i Brđanina, a ne tvrdim ni da to ne čine.“

Mandić je dodao i to da se, koliko je njemu poznato, „Krajišnik i Karadžić nisu zalagali za srpsku državu. Ono što izgovaraju na skupovima jeste na dobrobit srpskom narodu.“

Prethodno je Tiger citirao Kuprešaninov govor u skupštini, u kojem je rekao da su Muslimani i Hrvati „naši prirodni neprijatelji“.

Mandić je rekao da nikada nije čuo te izjave i da o njima ne može da govori. Međutim, rekao je kako bi nakon tih skupštinskih zasedanja bosanski Srbi „otišli na kafu sa onima protiv kojih su govorili“.

„To se zaista dešavalo“, nastavio je on. „Jesu li oni na taj način pokušavali da se dodvore ljudima [iz rukovodstva]? Ja to ne znam. Za mene je to lažni nacionalizam, [koji je bio] takoreći namenjen publici. Ja to tako doživljam.“

Nakon što je Tiger postavio niz pitanja u vezi sa navodnim vatrenim govorima ostalih zvaničnika bosanskih Srba, umešao se i sam Karadžić, koji je upitao sudijske. „Kome se ovde sudi?“

„Svako je bio slobodan da kaže šta je želeo! G. Tiger može da pokazuje dokumenta u kojima ljudi izražavaju ekstremne stavove dokle god hoće“, uzviknuo je on.

Pre Mandićevog svedočenja – koje se nastavlja i ove sedmice – iskaz je dao i jedan zaštićeni svedok optužbe. O njegovom identitetu ili ulozi nije rečeno ništa, ali je on svedočio na francuskom, pri čemu je govorio o svom boravku u Sarajevu tokom rata. Svedok je predstavljen pod pseudonimom „185“, a lik mu je (za publiku) bio izobličen digitalnim putem.

On je tužiocima rekao da je snajperska i artiljerijska kampanja bosanskih Srba predstavljala „teror“ nad civilnim stanovništvom.

„[Vojska bosanskih Srba] je želela da se civilno stanovništvo u psihološkom smislu preda i da [vojska bosanske vlade] kapitulira“, kazao je svedok.

Međutim, tokom unakrsnog ispitivanja, svedok je – čini se – potvrdio i neke Karadžićeve tvrdnje.

„Da li je u interesu muslimanske strane bila dramatisacija situacije u Sarajevu, pogotovo za vreme primirja i smanjene medijske pažnje?“, upitao je Karadžić.

„Zbilja verujem kako je, da bi pokazala kako je slabija u vojnom smislu, bosanska vlada morala da povede svojevrsni medijski rat“, kazao je svedok.

„U tu svrhu, oni su inscenirali dramatične incidente oko grada“, konstatovao je Karadžić.

„Tako je i meni rečeno, a verujem da sam i prisustvovao takvim incidentima“, odgovorio je svedok.

„Da li dozvoljavate mogućnost da su Muslimani s vremena na vreme bombardovali sopstvenu teritoriju, sopstveni narod i sopstvene jedinice?“, upitao je Karadžić nekoliko minuta kasnije.

„Zaista, u nekoliko navrata smo primetili da iz grada dopire snajperska vatra, a možda i minobacačka“, odgovorio je svedok.

Karadžić je svedoka pitao i o prekidu vatre proglašenom u martu 1993., a predočio je i dokument u kojem general bosanske vlade Sefer Halilović očigledno tvrdi da se radi o primirju zarad „propagandnih ciljeva“, koje treba smatrati „ništavnim“.

„Jeste li znali za tu dvoičnost, tu dvostruku igru – u kojoj bi oni prihvatili primirje, da bi potom već sutradan slali tajna dokumenta u kojima su ljudima poručivali da ga krše?“, pitao je Karadžić.

„Sve strane su igrale dvostruku igru“, kazao je svedok. „Ova dvostruka igra Muslimana me ne iznenađuje, ali sam je ja viđao i na drugim stranama.“

Suđenje se nastavlja ove sedmice.

Rachel Irwin izveštava za IWPR iz Haga.

Location: Balkans

Topic: Courtside

Focus: ICTY - Radovan Karadzic
Trial

Source URL: <https://iwpr.net/sr/global-voices/svedok-se-zali-na-karadziceve-tuzioce>